

TOETSING FLORA- EN FAUNAWET
VOOR HERONTWIKKELING VAN 'DE TWAALF HOVEN' TE WINSUM.

©

Gebruik en overname van gegevens
alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

Buro Bakker (2010);

*Toetsing Flora- en faunavet voor herontwikkeling van 'De Twaalf Hoven' te Winsum.
Buro Bakker adviesburo voor ecologie B.V. te Assen, in opdracht van Buro Vijn.*

in opdracht van:

BURO VIJN

contactpersoon:

DHR. R. BEUGELS

uitgevoerd door:

BURO BAKKER ADVIESBURO VOOR ECOLOGIE B.V.
Weiersloop 9 Postbus 10034 9400 CA Assen tel. 0592-313389 fax. 0592-314643

Projectleiding:
Ir. M.S. van Kerkevoorde

Veldwerk & rapportage:
Ing. M. Oudschoorn

Inhoud

1	INLEIDING.....	1
1.1	AANLEIDING.....	1
1.2	OPZET.....	1
1.3	DE FLORA- EN FAUNAWET.....	2
1.4	NATUURBESCHERMINGSWET.....	3
1.5	ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR.....	3
1.6	RODE LIJSTEN.....	3
2	FLORA EN FAUNA OP DE LOCATIE.....	5
2.1	TERREINKARAKTERISTIEK.....	5
2.2	FLORA EN VEGETATIE.....	5
2.3	FAUNA.....	6
2.3.1	Vogels.....	6
2.3.2	Zoogdieren.....	6
2.3.3	Amfibieën, Vissen en Reptielen.....	7
2.3.4	Ongewervelden.....	8
3	CONCLUSIES EN CONSEQUENTIES VAN DE FLORA- EN FAUNAWET.....	9
3.1	SAMENVATTING BESCHERMDE SOORTEN.....	9
3.2	GEVOLGEN VAN DE INGREEP.....	9
3.3	MOGELIJKHEDEN VOOR MITIGERENDE EN COMPENSERENDE MAATREGELEN.....	10
3.4	CONCLUSIES EN CONSEQUENTIES.....	11
4	BRONNEN.....	13

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Ten behoeve van het projectbesluit (voor de 1^e fase) als voor het bestemmingsplan (inclusief de vervolgfases) voor de herontwikkeling van verzorgingstehuis De Twaalf Hoven te Winsum dient er in het kader van de Flora- en faunawet een ecologisch onderzoek plaats te vinden.

De bestaande bebouwing wordt geheel gesloopt en vervangen door nieuwbouw. In figuur 1 is het plangebied weergegeven, met in de linkerbovenhoek een stedenbouwkundige schets met een deel van de mogelijke invulling. Daarvan worden de twee woongebouwen in het noordoostelijke plandeel als eerste fase gerealiseerd. Voor de overige aangegeven bouwlocaties volgt nog een nadere uitwerking/detaillering. In het noordwestelijke deel zal de bestaande watergang langs de noord- en oostzijde, deels binnen het plangebied worden doorgegraven.

In 2004 is er ook al een ecologisch onderzoek in het plangebied verricht (Altenburg & Wymenga, 2004). Deze is te oud om te gebruiken voor de planologische procedures, zodat Buro Bakker in 2010 wederom een ecologisch onderzoek heeft uitgevoerd.

Figuur 1: De locatie van het onderzochte gebied. Inzet: inrichtingstekening voor 1e bouwfase, gearceerde deel wordt nader uitgewerkt (Bron: Google Earth, Buro Vijn).

1.2 OPZET

Buro Bakker is gevraagd om op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht een beschouwing op te stellen over de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Daarmee worden soorten bedoeld die worden beschermd door de Flora- en faunawet.

Op donderdag 2 september 2010 is een ecologische verkenning uitgevoerd. Daarbij is gelet op beschermde flora en fauna. De binnentuinen van het complex zijn niet betreden, omdat aanwezigheid van beschermde soorten daar kan worden uitgesloten. Er zijn daarnaast inschattingen gemaakt van het voorkomen van beschermde soorten op basis van de terreinkenmerken.

1.3 DE FLORA- EN FAUNAWET

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen. Voor dit project zijn de volgende artikelen van de wet relevant:

- Artikel 2 legt een zorgplicht op. Dat houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.
- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
- Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 10 verbiedt het verontrusten van beschermde dieren.
- Artikel 11 verbiedt het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten of holen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 is gepubliceerd in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 501 op 19 oktober 2004 en is op 23 februari 2005 van kracht geworden. Dit houdt in dat de Flora- en faunawet meer mogelijkheden biedt voor het verkrijgen van vrijstellingen, mits aan voorwaarden wordt voldaan. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in drie tabellen, elk met hun eigen beschermingsregime, en worden vogels apart behandeld. De volgende drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- Categorie 1:** Hieronder vallen de zogenaamde tabel 1-soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling, mits bij ingrepen sprake is van een bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als hier niet aan voldaan is, moet er een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort' (de zgn. lichte toets).
- Categorie 2:** Hieronder vallen de zgn. tabel 2-soorten: beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar waarvoor eerst een gedragscode moet worden opgesteld. Deze gedragscode wordt door de sector of de ondernemer opgesteld, en door de minister van LNV getoetst. Totdat deze gedragscode is goedgekeurd zal voor soorten uit deze categorie ontheffing aangevraagd moeten worden.
- Categorie 3:** Hieronder vallen de zgn. tabel 3-soorten. Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van bovengenoemde AMvB, alsmede soorten die voorkomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die daardoor een strikte bescherming genieten. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort. Aan alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zgn. uitgebreide toets.
- Vogels:** Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Alle vogels zijn gelijk beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Een vrijstelling hiervoor is mogelijk als een gedragscode wordt toegepast. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van

nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. Indien deze gedragscode achterwege blijft is een ontheffing noodzakelijk en zal de uitgebreide toets worden toegepast (zie categorie 3). Nesten van roofvogels, uilen, een aantal aan menselijke bebouwing gebonden soorten en enkele kolonievogels zijn jaarrond beschermd en vallen buiten de gedragscode.

1.4 NATUURBESCHERMINGSWET

De Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn beide verwerkt in de Flora- en faunawet. Dientengevolge zijn vrijwel alle vogelsoorten beschermd en zijn sommige diersoorten opgenomen met een veel strenger beschermingsregime dan de overige beschermde soorten. Voor vogels betekent dit overigens dat het vooral de broedtijd is die te allen tijde dient te worden ontzien. Daarnaast zijn in het kader van de Vogelrichtlijn speciale beschermingszones aangewezen, waarin populaties van sommige vogelsoorten extra worden beschermd. Deze speciale beschermingszones, de Vogelrichtlijngebieden, vormen samen met de Habitatrichtlijngebieden het Natura 2000 netwerk. Dit is een Europees netwerk van natuurgebieden. Nederland telt in totaal 162 van dergelijke gebieden. De officiële aanwijzing tot Natura 2000-gebieden is inmiddels in gang gezet.

De bescherming van de Natura 2000-gebieden is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet, waarin de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn geïmplementeerd. Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet.

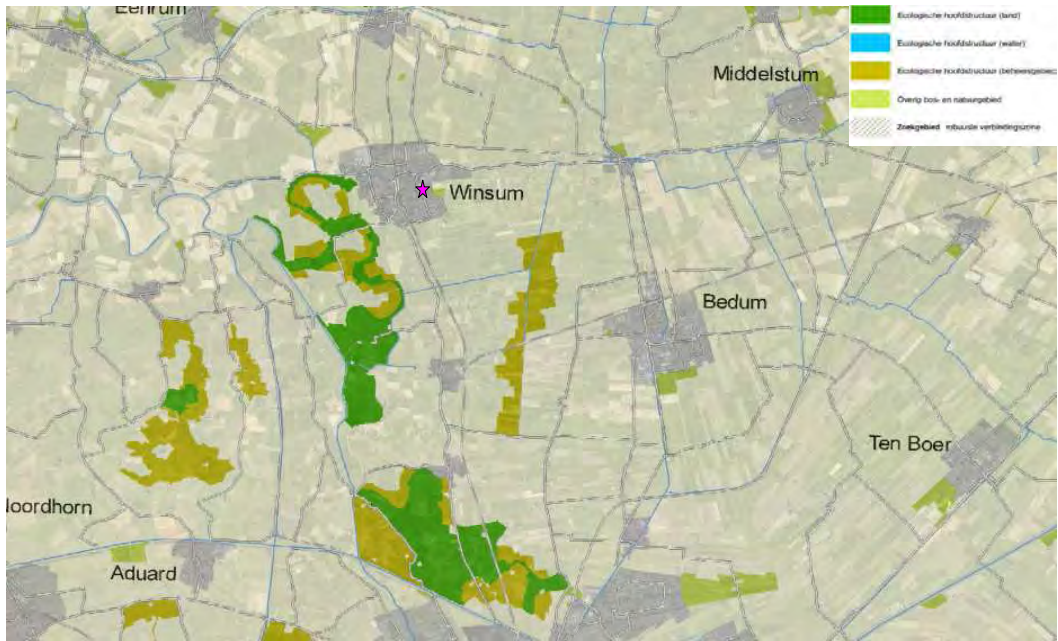
Het onderzoeksgebied behoort niet tot een Natura 2000-gebied. Op ruim 10 kilometer afstand ligt het Natura 2000-gebied 'Waddenzee'. Gezien de afstand en de aard van het plangebied zijn nadelige effecten door de voorgenoemde plannen uit te sluiten. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet is derhalve niet aan de orde.

1.5 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland en heeft tot doel om de natuurwaarden in het land te stabiliseren. De EHS bestaat uit kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindingszones. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn. Het plangebied valt niet binnen de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur, waardoor toetsing aan de EHS niet aan de orde is.

1.6 RODE LIJSTEN

Soorten zijn opgenomen in Rode lijsten als ze worden bedreigd in hun voortbestaan. Dat wil echter niet altijd zeggen dat ze ook worden beschermd. Rode Lijsten hebben een signaleringsfunctie en hebben geen juridische status. Alleen Rode lijstsoorten die ook in de Flora- en faunawet en/of de Natuurbeschermingswet zijn opgenomen, genieten een vorm van bescherming. In dit rapport is aangegeven of soorten op een Rode lijst staan.

Figuur 2. Ligging van het plangebied (roze asterisk) ten opzichte van de EHS (Bron: Provincie Groningen, 2009)

2 FLORA EN FAUNA OP DE LOCATIE

2.1 TERREINKARAKTERISTIEK

Het plangebied betreft de bebouwing van verzorgingstehuis De Twaalf Hoven en het bijbehorende omliggende terrein. De bebouwing bestaat voor het merendeel uit één bouwlaag met een plat dak. Enkele delen hebben een tweede bouwlaag met een schuine kap. Aan de oostzijde ligt een (redelijk intensief begraasde) weide voor gezelschapsdieren. Aan de noordkant hiervan is een kleine poel (ca. 8 m doorsnee) aanwezig, welke zal worden gedempt. In de weide staan een drietal kleine gebouwtjes die voor opslag en voor het onderdak voor de dieren worden gebruikt.

Aan de noordzijde van de bebouwing is een boswal aanwezig. Deze loopt door aan de oost- en zuidzijde van het plangebied. Aan de oostzijde bestaat de begroeiing uit een rij Populieren. Verder zijn er groepen bomen en struiken aanwezig, die zijn verbonden aan de boswal. Aan de noordkant van de bebouwing ligt een parkeerplaats.

Het plangebied is gelegen binnen de bebouwde kom van Winsum. De voorzijde (westzijde) van het plangebied grenst aan de Meeden. Aan de noord- en oostzijde ligt een watergang met daarachter woningbouw, braakliggend grasland en de ijsbaan. Aan de zuidzijde grenst het aan het terrein van het Gezondheidscentrum.

Figuur 3: Impressie plangebied. Linksboven: zuidzijde zorgtehuis, rechtsboven: hofje(tuin), linksonder: weide, rechtsonder: watergang aan noordwestzijde.

2.2 FLORA EN VEGETATIE

Het plangebied bestaat grotendeels uit bebouwing en een parkachtige tuin met paden. Rondom de bebouwing is het gras zeer kort gemaaid, waardoor de vegetatie zeer monotoon is met enkel Witte en Rode klaver, Paardebloem en Hondsdraf ertussen. In de tuinen bij de woningen staan diverse tuinplanten en -heesters. In de bosjes staan soorten als Hazelaar,

Eenstijlige meidoorn, Es, Zachte berk en Zomereik. Ten oosten van de bebouwing staan meerdere oude populieren. In de weide staan soorten als Akkerdistel, Madelief, Scherpe boterbloem en diverse Zuringsoorten. De poel wordt gebruikt als drinkpoel voor de gezelschapsdieren. Ten tijde van het veldbezoek was de poel bijna geheel dicht gegroeid met Riet.

Mogelijk komt in het plangebied de licht beschermde Gewone vogelmelk voor. Deze soort groeit in lichtvochtige voedselrijke bermen en graslanden. Deze soort bloeit in de periode mei-juni, waardoor deze tijdens het veldbezoek niet is waargenomen. Overige zwaarder beschermde soorten worden niet binnen het plangebied verwacht.

2.3 FAUNA

Op basis van de gebiedskenmerken kan een aantal beschermde diersoorten in het onderzoeksgebied voorkomen. Hieronder wordt de verwachte en aanwezige fauna per soortgroep beschreven.

2.3.1 VOGELS

Tijdens het veldbezoek zijn diverse soorten vogels in het plangebied waargenomen, waaronder Zwarte kraai, Ekster, Gaai, Kauw, Wilde eend, Merel, Koolmees, Pimpelmees en Boomkruiper. Enkele van deze soorten zullen daadwerkelijk broeden binnen het plangebied (in bomen, het struweel en nestkastjes). Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van jaarrond beschermde soorten aangetroffen. Echter worden de delen van de bebouwing met een tweede bouwlaag (pundaken, zie ook figuur 4) geschikt geacht voor nestplaatsen voor Huismus (Rode lijst; gevoelig). Nesten van Huismus zijn jaarrond beschermd.

2.3.2 ZOOGDIEREN

Tijdens het veldbezoek zijn uitwerpselen van Egel en enkele molshopen aangetroffen. Daarnaast biedt het plangebied mogelijkheden voor Huisspitsmuis, Bosmuis, Bosspitsmuis en Veldmuis. Mogelijk maakt het plangebied onderdeel uit van het jachtgebied van marterachtigen als Wezel (Rode Lijst; gevoelig) en Steenmarter. Naar verwachting komen er geen verblijfplaatsen van deze soorten voor binnen het plangebied, hiervoor ontbreken mogelijkheden.

Vleermuizen

In de betreffende kilometerhokken waarin het plangebied is gelegen, zijn waarnemingen gedaan van acht zwaar en/of strikt beschermde soorten zoogdieren en zeven soorten zoogdieren van de Habitatrichtlijn (www.waarneming.nl). Aangezien alle vleermuizen strikt beschermd zijn (tabel 3 Flora- en faunawet) en ook onder de Habitatrichtlijn vallen, zal het hier gaan om waarnemingen van 7 verschillende soorten vleermuizen. De achtste tabel 2/3-soort zal vermoedelijk Steenmarter (tabel 2 soort Flora- en faunawet) betreffen.

De delen die uit één bouwlaag bestaan, bieden zeer beperkte mogelijkheden om verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen te bevatten. De trespas en houten beschotten sluiten strak aan op de muren. Rondom de bebouwing zijn wel veel spouwgaten aanwezig (zie figuur 4). Deze gaten zijn groot genoeg voor vleermuizen om toegang te verschaffen tot de spouwmuren van de bebouwing. Ook zijn veel van deze gaten vrij van spinnenwebben, waardoor het in- en uitvliegen mogelijk is. Ook waar de zonneschermen aan de muren zijn bevestigd zitten openingen die toegankelijk zijn voor vleermuizen.

De delen met een tweede bouwlaag (pundaken) zijn van buitenaf slecht in detail te inspecteren. Wel is er geconstateerd dat er bij één een dakpan miste, wat benut kan worden door vleermuizen die onder het dak verblijfplaatsen kunnen hebben. Mogelijk bieden de andere verhoogde delen ook dergelijke mogelijkheden (losliggende dakpannen, missende specie tussen nokvorsten etc.). Er zijn rondom de bewoning geen sporen van vleermuizen

aangetroffen. Ook het eerdere ecologische onderzoek geeft aan dat de bebouwing van belang kunnen zijn als zomer- en/of winterverblijf (Altenburg & Wymenga, 2004).

De verspreidingsgegevens voor de kilometer- en uurhokken waarin het plangebied ligt, geeft waarnemingen van Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Watervleermuis (Broekhuizen 1992, Limpens 1997, Molen 1993). De bebouwing biedt met name voor Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger mogelijkheden voor verblijfplaatsen.

Behalve verblijfplaatsen is het ook mogelijk dat de vleermuizen hun foerageergebieden en vliegroutes in het gebied hebben. Het plangebied biedt door het aanwezige opgaand groen en open delen goed mogelijkheden voor foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen. Naast voornoemde soorten kunnen ook Rosse vleermuis en Ruige dwergvleermuis in het plangebied jagen. Aangezien geen holtes en spleten in de aanwezige bomen zijn waargenomen, worden geen boombewonende vleermuissoorten verwacht.

Figuur 4. Mogelijke invliegopeningen (verblijfplaatsen) van vleermuizen. Links spouwgapen, rechts mist een dakpan.

2.3.3 AMFIBIEËN, VISSSEN EN REPTIELEN

Aan de noordzijde van de weide ligt een kleine poel die grotendeels dicht is gegroeid met riet (zie figuur 5). Het poeltje aan de noordzijde van de weide bevat veel groene kikkers. Gezien het biotoop betreft dit naar verwachting Bastaardkikkers (tabel 1 Flora- en faunawet). Aan de noord- en oostzijde grenst het plangebied aan een watergang (zie figuur 6). De sloot en poeltje bieden geschikt biotoop voor de licht beschermde Bastaardkikker, Bruine kikker en Kleine watersalamander. Ook kan Gewone pad binnen het plangebied voorkomen.

Buiten het voortplantingsseizoen biedt het plangebied geschikt landbiotoop (overwinteren) voor amfibieën. Zwaarder beschermde soorten amfibieën worden gezien hun biotoopeisen niet verwacht en komen ook niet uit de verspreidingsgegevens naar voren (RAVON, 2010). Het plangebied biedt geen geschikt biotoop voor reptielen.

De sloot wordt geschikt geacht voor de Kleine modderkruiper (tabel 2-soort Flora- en faunawet). Deze soort komt veel voor in en rondom Winsum (Brouwer, 2008). Het ideale habitat van de Kleine modderkruiper ligt in stilstaande en langzaam stromende wateren met zandige tot modderige bodems. Overige beschermde vissoorten worden niet verwacht.

Figuur 5. Watergang aan oostzijde plangebied

Figuur 6. Dicht begroeide poel in de weide

2.3.4 ONGEWERVELDEN

In het plangebied zullen algemene insectensoorten voorkomen. Tijdens het veldbezoek werden Groot koolwitje, Citroenvlinder, Kleine vos en Houtpantserjuffer aangetroffen. Dit zijn algemene soorten en hebben geen beschermingsstatus. Voor beschermde libellen- of vlindersoorten is binnen het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig. Hun voorkomen kan worden uitgesloten.

3 CONCLUSIES EN CONSEQUENTIES VAN DE FLORA- EN FAUNAWET

3.1 SAMENVATTING BESCHERMDE SOORTEN

Onderstaande tabel geeft voor de aangetroffen en mogelijk aanwezige beschermde soorten het beschermingsregime aan. Alleen de soorten die het onderzoeksgebied in gebruik hebben als vaste verblijfplaats of groeiplaats zijn hierin opgenomen. Voor soorten uit de eerste categorie geldt een algehele vrijstelling. Voor de soorten uit de tweede en derde categorie dient over het algemeen ontheffing te worden aangevraagd. In §3.4 wordt dit nader uitgewerkt.

Soortgroep	Soort	Type waarneming	Cat 1	Cat 2	Cat 3
Vogels	Huismus (jaarrond beschermd)	D			x
	Alle andere broedvogels	A			x
Vissen	Kleine modderkruiper (<i>Cobitis taenia</i>)	A		x	
Zoogdieren	Vleermuizen (alle soorten)	D			x
	Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	A	x		
	Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	A	x		
	Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	A	x		
	Bosspitsmuis (<i>Sorex spec.</i>)	A	x		
	Mol (<i>Talpa europaea</i>)	B	x		
	Egel (<i>Erinaceus europaeus</i>)	B	x		
Amfibieën	Bastaardkikker (<i>Rana klepton esculenta</i>)	C	x		
	Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	A	x		
	Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	A	x		
	Kleine watersalamander (<i>Lissotriton vulgaris</i>)	A	x		
Flora	Gewone vogelmelk (<i>Ornithogalum umbellatum</i>)	A	x		

Tabel 1: Overzicht van waargenomen of waarschijnlijk in het plangebied voorkomende beschermde soorten. Type waarneming: A=mogelijk aanwezig, B=sporen/holen/nesten aanwezig, C=zichtwaarneming, D=nader onderzoek noodzakelijk. Categorie 1=algemene maar beschermde soorten, Categorie 2=overige soorten, Categorie 3=Strikt beschermde soorten (zie § 1.3).

3.2 GEVOLGEN VAN DE INGREEP

Bij een beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet zijn in de eerste plaats vaste verblijfplaatsen en groeiplaatsen van belang. Daaronder valt ook de functionele leefomgeving die nodig is om te overleven, zoals het foerageergebied.

Vleermuizen

Het slopen van de bebouwing kan tot een mogelijke vernietiging van één of meer verblijfplaatsen vleermuizen leiden. Alle in Nederland voorkomende vleermuizen en hun functionele leefomgeving (verblijfplaatsen en belangrijke vliegroutes en foerageergebieden) zijn strikt beschermd (tabel 3 Flora- en faunawet). Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen kon met deze quickscan niet worden uitgesloten. Nader onderzoek naar mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen is daarom noodzakelijk. Mogelijk maakt het opgaand groen onderdeel uit van een vliegroute en foerageergebied. Zoals de plannen er nu voorliggen, wordt het merendeel van het opgaand groen behouden waardoor foerageergebied(en) en eventuele vliegroutes beschikbaar blijven voor vleermuizen.

Broedvogels

Huismus

De te slopen bebouwing (m.n. de delen met een tweede bouwlaag: puntdaken) biedt geschikte broedgelegenheid voor Huismus. Aangezien het veldbezoek buiten de

broedperiode is uitgevoerd, kan aanwezigheid van deze soort niet op voorhand uitgesloten worden. Nestplaatsen van deze soort zijn jaarrond beschermd.

Daarnaast zal het verwijderen/uitdunnen van opgaand groen en het bouwrijp maken van de grond tijdens het broedseizoen verstoring en/of vernietiging van nesten van andere (algemene) broedvogels een aantal vogels tot gevolg hebben. Alle broedende vogels zijn strikt beschermd (tabel 3 Flora- en faunawet). De meest recente inrichtingstekening gaat zoveel mogelijk uit van handhaving en optimalisering van de groenstructuur, waardoor broedmogelijkheden grotendeels behouden blijven.

Kleine modderkruiper

De watergang die aan de noord-, oost- en westzijde van het plangebied grenst, biedt potentieel biotoop voor de tabel 2-soort Kleine modderkruiper. De waterstructuur rond het plangebied worden zoveel mogelijk gehandhaafd en wordt door de plannen plaatselijk versterkt. Door de werkzaamheden zal geen effect op populatieniveau optreden, hooguit beperkt negatief effect voor enkele aanwezige dieren.

Overige soorten

De werkzaamheden zullen daarnaast leiden tot het verdwijnen van leefgebied en verblijfplaatsen of groeiplaatsen van enkele licht beschermde soorten (tabel 1 Flora- en faunawet). De meest recente inrichtingstekening gaat zoveel mogelijk uit van handhaving en optimalisering van de groenstructuur. De negatieve effecten zullen niet leiden tot het vernietigen van hele populaties. Het betreft allemaal algemene soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is.

3.3 MOGELIJKHEDEN VOOR MITIGERENDE EN COMPENSERENDE MAATREGELEN

Vleermuizen

Mitigatie en compensatie zijn mogelijk aan de orde bij vleermuizen. Het kan zijn dat er verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen zijn te vinden in één van de te slopen gebouwen. Nader onderzoek naar vleermuizen zal duidelijk moeten maken of er soorten daadwerkelijk aanwezig zijn en welke soorten dit zijn. De uitvoering van mitigatie en compensatie hangt dan af van het belang van de verblijfplaats voor de soort, het aantal waargenomen dieren, alternatieve verblijfplaatsen in de omgeving etc. Compensatie kan meestal worden gerealiseerd door alternatieve verblijfplaatsen aan te bieden. Deze nieuwe verblijfplaatsen dienen voorafgaand aan de sloop te worden gerealiseerd, zodat 'netto' geen verblijfplaatsen verloren gaan. Mitigatie bestaat in de regel uit het uitvoeren van de werkzaamheden op vleermuisvriendelijke wijze en in het juiste jaargetijde, en het onaantrekkelijk maken van de verblijfplaats.

Broedvogels

Huismus

Middels nader onderzoek moet bekeken worden of nesten van Huismus in de slopen bebouwing aanwezig zijn. Indien dit het geval is, zal een activiteitenplan opgesteld moeten worden waarin maatregelen worden beschreven om de negatieve effecten minimaal te houden. Gedacht kan worden aan de volgende werkwijzen; voordat de huidige bebouwing gesloopt wordt, zullen er binnen het plangebied of in het aangrenzende gebied nieuwe voorzieningen geplaatst moeten worden in de vorm van bijvoorbeeld nestkasten, vogelvides of 'mussenflats'. Aangezien eerst de nieuwbouw zal worden gerealiseerd alvorens de huidige bebouwing wordt gesloopt, kunnen hierin alternatieve nestplaatsen worden gerealiseerd.

Wanneer er alternatieve nestplaatsen zijn gerealiseerd kan de bebouwing vóór maart en ná augustus gesloopt worden, omdat huismussen in tussenliggende periode (maart-augustus) jongen kunnen hebben. Voor de toekomstige nieuwbouw is het gewenst 'huismuisvriendelijk' te bouwen door de nieuwbouw uit te rusten met vogelvides, zodat de populatie mogelijk

wordt versterkt. Op deze manier wordt de gunstige staat van instandhouding van de populatie ook voor de toekomst gewaarborgd.

Vanwege het voorkomen van overige broedvogels is het noodzakelijk om werkzaamheden zoals de kap van bomen en struiken buiten het broedseizoen uit te voeren. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot eind juli. Daarbij moet opgemerkt worden dat het om broedgevallen gaat, en niet zozeer om de periode. Werkzaamheden kunnen wel gedurende het broedseizoen worden voortgezet, wanneer er redelijkerwijs van uit kan worden gegaan dat vogels zich niet in het gebied hebben gevestigd tijdens de werkzaamheden.

Kleine modderkuiper

Aangezien het overgrote deel van de watergang ongemoeid blijft, zullen de effecten als gevolg van de werkzaamheden minimaal zijn. Indien volgens een ecologisch werkprotocol wordt gewerkt, is er geen nader onderzoek nodig. In het protocol moeten mitigerende maatregelen beschreven worden waardoor effecten op Kleine modderkuiper minimaal worden gehouden. In ieder geval zal de watergang in de periode september-oktober moeten worden gegraven zodat de voortplantingsperiode en de winterrust van de Kleine modderkruipers wordt gemeden. Afhankelijk van de wijze waarop de watergang wordt gegraven, dienen exemplaren te worden weg gevangen als er voorspelbare grote kans op doding bestaat. Na de werkzaamheden is het wateroppervlak aanzienlijk vergroot, zodat er een groter potentieel leefgebied ontstaat.

Overige soorten

Voor schade aan soorten waarvoor een vrijstelling geldt voor de Flora- en faunawet (tabel 1 soorten) hoeft niet te worden gecompenseerd. Op deze soorten is de zorgplicht wel van kracht (artikel 2 Flora- en faunawet, zie § 1.3). De zorgplicht bepaalt dat men wilde planten en dieren zo min mogelijk schade dient te berokkenen.

Mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen door het onaantrekkelijk maken van het terrein, zoals naast het verwijderen van struiken en heggen het gras kort te maaien. Dit dient wel ten minste drie dagen voor de start van de werkzaamheden plaats te vinden. De meeste aanwezige soorten zullen dan het terrein verlaten en een locatie opzoeken die meer dekking biedt.

Aanbevelingen

Wanneer de nieuwe watergangen met natuurvriendelijke oevers worden aangelegd, hebben meerdere soortgroepen (vissen, amfibieën, libellen) hier profijt van. Door gebruik te maken van inheemse struikgewassen in de beplanting, trekt dit insecten aan dat een belangrijk voedselbron vormt van zowel vogels als vleermuizen.

3.4 CONCLUSIES EN CONSEQUENTIES

Vleermuizen

De aanwezigheid van vleermuizen (soorten die bescherming genieten volgens tabel 3 van de Flora- en faunawet) kan met deze quickscan niet worden uitgesloten. Met name de delen met een tweede bouwlaag (puntaken) bieden mogelijkheden voor verblijfplaatsen. Mogelijk maakt het opgaand groen deel uit van een vliegrouwe en belangrijk foerageergebied. Nader onderzoek naar deze soortgroep is daarom noodzakelijk. Als vervolgens vleermuizen worden aangetroffen, zal een activiteitenplan moeten worden opgesteld. Hierin moet duidelijkheid verschaft worden over uit te voeren mitigatie en compensatie. Onderzoek naar vleermuizen vindt plaats tijdens een aantal ochtend- en avondbezoeken verspreid over het zomerhalfjaar (globaal tussen april en oktober), conform het vleermuizenprotocol van Netwerk Groene Bureaus.

Het bestaande gebouwencomplex blijft in de eerste fase van de nieuwbouw staan. Zodoende kan, onafhankelijk van het benodigde nader onderzoek naar vleermuizen, van start worden

gegaan met de eerste bouwfase. Minstens een jaar voorafgaand aan de sloop van de bestaande bebouwing, zal het nader onderzoek naar vleermuizen moeten worden uitgevoerd. De conclusies van een dergelijk onderzoek zijn juridisch drie jaar houdbaar. Wanneer de drie jaar zijn verstreken zal er opnieuw nader onderzoek uitgevoerd moeten worden.

Broedvogels

Huisms

Nesten van deze soort zijn jaarrond beschermd, waardoor aanvullend onderzoek uitgevoerd dient te worden. Hiervoor zullen, voorafgaand aan de sloop van de bestaande bebouwing, twee veldbezoeken in de periode maart-juni moeten worden uitgevoerd om aan- of afwezigheid vast te stellen. Als nesten worden aangetroffen, dient een activiteitenplan met mitigerende/compenserende maatregelen (zie §3.3) te worden opgesteld. In de eerste bouwfase zal het bestaande gebouwencomplex blijven staan, zodat gestart kan worden met de nieuwbouw.

Vanwege het voorkomen van andere broedvogels in het plangebied moeten de werkzaamheden zoals het verwijderen van beplanting en het bouwrijp maken van de grond, buiten het broedseizoen starten. Het broedseizoen loopt globaal van begin maart tot eind juli.

Kleine modderkruiper

Wanneer volgens een ecologisch werkprotocol wordt gewerkt, zullen effecten op Kleine modderkruiper als gevolg van de werkzaamheden minimaal zijn. Hierin moeten werkwijzen/maatregelen beschreven staan, die zijn gebaseerd op een goedgekeurde gedragscode. Voor dit project kan de gedragscode van de Unie van Waterschappen worden aangehouden (Min. LNV, 2006). Uiteindelijk zal het potentiële leefgebied vergroot worden doordat de bestaande watergang wordt verlengd.

Overige soorten

Alle andere gevonden en te verwachten soorten in het plangebied zijn licht beschermd. Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft voor deze soorten niet te worden aangevraagd. De algemene zorgplicht (zie § 1.3 en 3.3) blijft wel van kracht.

4 BRONNEN

Vleermuizen

Broekhuijzen, S. et al., 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, KNNV, Utrecht.

Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers, Haarlem.

Limpens, H. et al., 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, KNNV, Utrecht.

Molen, H. van den, 1993: verspreidingsatlas van de Groninger zoogdieren. Drukkerij Provincie Groningen, Groningen.

Overig

Altenburg & Wymenga, 2004. Ecologische beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet voor de herinrichting van Twaalf Hoven te Winsum. A&W notitie 535adh.04v1/280604/pb

Brouwer, T., et al. 2008. Vissenatlas Groningen Drenthe - verspreiding van zoetwatervissen in Groningen en Drenthe in de periode 1980-2007. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Google Earth Pro. 2009 Tele Atlas.

Ministerie van LNV, 2006. Gedragscode Flora- en Faunawet voor waterschappen. Unie van Waterschappen. Opmeer drukkerij bv.

Ministerie van LNV, 2009. Kaartenmachine beschermde natuurgebieden:
www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx

Provincie Groningen, 2009. Provinciaal Omgevingsplan, 2009:
<http://groningen.tercera-ro.nl/mapviewer/>

RAVON, 2010. Waarnemingenoverzicht 2007 en 2008. Stichting RAVON, Nijmegen.

www.natuurloket.nl

www.waarneming.nl

oktober 2010

Vormgeving:
Joop Striker, Assen